

Minden eddigi társadalom története
osztályharcok története :: ::
Világ munkái egyesültek!

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

Az iparilag fejlettebb ország a ke-
vésbé fejlettek saját jövője képét
mutatja Marx

NO. 7. SZÁM. VOL. IX. ÉVFOLYAM.

NEW YORK, 1911 JANUÁR 24.

EGYES SZÁMÁRA 1 CENT.

ELVI NYILATKOZATUNK.

Elvi nyilatkozatunk annyira helyes elveket fejt ki és olyan helyes gyakorlati irányt szab meg, hogy még legdühösebb (s minél kisebb, annál dühösebb) ellenfeleink sem tudnak belekapaszkodni. Hacsak abba nem kötnek bele, amit elvi nyilatkozatunk nem mond. Nem is ezek kedvéért írjuk e sorokat, hanem azok számára, akik hisznek nekik, nem ismerve a tényeket.

Lássuk tehát platformunkat pontról-pontra. „Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség az Amerikában élő magyar munkások független szervezete.” Jelenti-e ez azt, hogy független az osztályharcától? — mint ahogy ezt a „H. S. L. P.-isták” el akarják hitetni a könnyen hívőkkel? Olvassuk el a rákövetkező mondatot: „Mint ilyen, céljainak kitűzésében és eszközeinek megválasztásában egyedül a nemzetközi forradalmi szocializmus általános elhagyott tanításai kötik: az osztályok között folyó harc és a munkásosztály nemzetközi szolidaritása tanításainak elismerése és elfogadása.” Tehát nem az osztályharcról, hanem valami mástól vagyunk függetlenek. Mitől? Hát miről van szó? Pártokról, egymással marakodó szervezetekről. Ezek veszedelmeseitől független szervezet a miénk. Ez az álláspont csak igazga emberek szempontjából lehet helytelen.

A szövetség céljait kifejtő cikkely kifogástalan. Mint olyan, aki a szövetségnek tagja vagyok több mint nyolc éve, némi büszkeséggel mondom, hogy mindig az volt célunk és ertől nem sikerült letéríteni még a „H. S. L. P.-istáknak” sem a szövetséget.

A taktikára vonatkozó rész ellen sem lehet kifogást emelni. Legkevésbé S. L. P. szempontból, mikor látják, hogy taktikát változtatott az is. (Nem is ez a baj a S. L. P.-val, hanem az, hogy taktikája nem felel meg tanításainak s így ez álnökség az, ami elítélendő.)

A szövetség szervezeti formáját illető passzust, amely így szól: „Tekintve, hogy Amerika magyar munkásainak óriási többsége nem bír azokkal a jogokkal, melyek egy eredményes politikai szervezkedés lehetővé és indokoltá tennék számára, a szövetség nem a politikai párt formájában szervezkedik, — ami persze nem jelenti azt, hogy az adott esetekben ne éljen a politikai akció fegyverével. — hanem a szabad szervezet formájában, mely a gazdasági munkásszervezkedés terén a forradalmi ipari unionizmus elveit tartja követendőnek.” — Ezt a passzust szeretik ám a mi „becsületes szocialistáink” ellenünk „felhasználni”. Evvel „bizonyítják”, hogy mi a politikai akció ellen vagyunk. Végüljük meg közelebbről a S. L. P. tanításai szerint elvi nyilatkozatunk eme részét. Feltéve, hogy nem jelennek ki oly világosan, mint ahogy kijelentjük, hogy szervezeti formánk nem jelenti a politikai akció elvetését, tehát hogy azt el nem vetjük; — feltéve, hogy nem okoltuk volna meg álláspontunkat oly ténnyel. (T. i., hogy a magyar munkások óriási százáleának nincs szavazójoga”, melyet az „ujjászervezték” egyik „szervezője” megmagyaráz avval, hogy „az amerikai magyarok itt tartózkodásukat ideiglenesnek tartják és visszahúzódnak olyasmitől, amely a pillanatnyi anyagi érdeküket veszélyezteti” és amely ténnyel kirívóvá tesz az, a „politikus szakadárak” legfőbb tisztviselőinek „szerkesztő, pénztárnok, stb.) sincs meg a politikai joga, holott ezt megszerezni évek óta már bő alkalmuk lett volna; — feltéve mindezt jelenti-e a politikai akció elvetését az, hogy mi nem vagyunk politikai párt vagy annak része?

Határozottan nem. Akik nem tudják, hogy mi a „politikai akció” azok összetéveszthetik a politikai akció egy részét (a parlamentáris politikai akció) a politikai akcióval magával, am sokkal többet jelent a parlamentáris politikai akciónál. E kettő összezavarása „feneketlen tudatlanság, vagy arcátlan jezsuitakodás”, „nagy tudatlanság, vagy tudatos ámitás” — különösen azok részéről, akik e kettő összezavarását mint a S. L. P. tanításait akarják beadni olvasóinknak. Bár a S. L. P.-val, mint testülettel, nem vagyunk megelégedve s benne csak mint ellenzék maradtam volna, ha túrnék ellenzékem abban a pártban egyáltalán, de mégis tartozom neki és az igazságnak annyival, hogy bebizonyítsam, miszerint a S. L. P. sokkal tisztább világtársaság, mint a politikai akció ellenségének mondhatna bárki is, csak azért, mert választási harcot nem rendezünk. A S. L. P. kiadott egy brosúrát, melynek célja a politikai akció

szükségességének bizonyítása. Ebből idézek fenti állításom bizonyítására:

„Politikai akció, forradalmároktól irányítva, mást is jelent, mint konvenciókat, jelöléseket, szavazásokat, valami sokkal fontosabbat, mint ezek bármelyike, vagy ezek összessége; Jelenti a forradalmi agitációt és nevelést a civilizált téren, amely feltételezi a békés erőpróbát, illetve a vitás kérdés elintézését. Mit tegyünk azokkal, (gyermekkel, nővel, négerrel és bevándorlókkal), kiknek nincs szavazójoguk politikailag? Mit? Ezek hatvan százaléka, kivéve a csecsemőket és a nyomorékokat, használható a civilizált téren irányított forradalmi agitációnál és nevelő propaganda terjesztésére.”

Itt egy másik rész ugyanonnan: „A „szavazó cédula” értéke, mint konstruktív erő, — nulla; a „politikai agitáció” értéke mérhetetlen.”

Tehát szövetségünk a „politikai akció” végtelenül fontosabb részének, a nevelő propagandának elvégzését tűzte ki céljául s ugyancsak csak ezt teszi, mivel ennek értéke mérhetetlen, — nem folytat harcot a „szavazó céduláért”, melynek értéke nulla s melyért még a S. L. P. sem tud sikeres küzdelmet folytatni. De ugyancsak e brosúrának egy másik része még jobban ráhuzza a vizes lepedőt ezekre a kis „politikuskokra”. Így szól:

„Parlamentáris akció nem politikai akció. Politikai akció nélkül igaz nem lehet parlamentáris akció. De az utóbbinak nem okvetlen szükséges követni az előbbit. Például az I. W. W. utolsó évi konvenciójára választottak küldötteket és korteskedtek mellettkük. A küldöttek egyenéhány megkísérelte parlamentarizálni a konvenciót. Ezek voltak azok, akik hívei voltak a megalkuvásnak az — áruállással és korrupcióval. A forradalmárok nem voltak hajlandók „parlamentarizálni”. Helyüket megállták ágyujuknál. Nem alkudtak, nem szakadtak és győzedelmeskedtek.”

Igy voltunk mi is. Nem alkudtunk, nem szakadtunk és győztünk az álláspont, hogy a politikai akciónak, „nevelési propagandának” nem okvetlen kell követni a parlamentáris akciónak s ezért nem szervezkedünk politikai párt formában. (Hogy miért helyes ez az álláspont, azt máskor fogom fetegetni.)

Menjünk tovább. Elvi nyilatkozatunk kimondja, hogy „Ez a szervezet (szövetségünk) semmiképpen sem akar egy magyar szocialista sziget lenni az amerikai munkások nagy tengerében” — és evvel elejét vette a félreértésnek aziránt, miszerint mi nemzetiségi szocialista mozgalmat akarunk megteremteni. Elejét vette a félreértésnek, de nem vette és semmi sem veheti elejét a rosszakaratu félremagyarázásnak. Azonban mégis furcsa, hogy éppen azok akarunk gáncost találni ebben, akik idáig helyesnek látták azt, hogy a szövetség független volt az amerikai pártoktól, az egyiktől, mert nem látta helyesnek, a másiktól mert számunkra rossz anyagi feltételekhez kötötte a csatlakozás lehetőségét. Már ennél igazán jobb megokolással vagyunk függetlenek a pártoktól akkor, amikor azt mondjuk: „A ma szakadózott, ellenségeskedő szektákból álló amerikai szocialista erő egyesülése csak idő kérdése. Ezt az időt a nagyszámú szocialista munkásnak szorgalmasan kell felhasználnia, hogy az eljövendő szocializmus hasznára és segítségére legyen.”

Evvel aztán ki is jelentjük, hogy ez az álláspont átmeneti, ideiglenes. Táian helytelen az, hogy addig is nem ragaszkodtunk egy bizonyos szervezethez? Tekintve, hogy így láttuk a legjobbnak a magyarajku szocialisták egyesítését szocialista alapon, csak helyesnek mondható lépésünk. Különösen helyes, ha nem felejtjük el a Daily People azon Editorial-jét, melyben a következőket mondja: „A tapasztalat egy határozott leckét tanít. A próbjája az emberek érettségének arra nézve, hogy egy forradalmi szándék elérésére egyesüljenek abban a felfogásukban jut kifejezésre, hogy pártjuk vagy szerveztük nem több, mint egy szekér. Addig is, míg az emberek egy szervezettel azonosítják magukat, mint az osztriga a hajóval, semleges érdekeik által kormányzott értelmük nem is magasabb az osztrigáénál. Az egyesülésre való érettség akkor jelentkezik az emberben, amikor az egyesülésre való készsége nem fontolgatja, hogy annak milyen következménye lesz saját szervezete.”

Mi nem törődünk szervezettel, mikor azt látjuk, hogy szocialista célunkhoz evvel a lépéssel közelebb jutunk. Az „osztrigák” ragasz-

kodjanak csak, ahogy akarnak, amig ilyen kifejezésen akadnak fen „amerikai szocializmus” és ebből állapítják meg, hogy mi nemzetiségi mozgalom hívei vagyunk, addig nyugodtak lehetünk, mert evvel csak azt bizonyítják, hogy nem olvasnak szocialista irodalmat, ahol ez a kifejezés gyakori. (Bár félreértés elkerülése végett helyes volna ezt használni: „amerikai szocialista mozgalom”).

Áttekintve az egész elvi nyilatkozaton, büszkén hívhatjuk fel Amerika valamennyi bér-munkását, hogy szervezkedjék az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség táborában a szocialista törekvések és forradalmi céljának megvalósítása érdekében.

Basky Ferenc.

SZERVEZKEDJÜNK.

Néhány nap múlva országos szervezőnk utnak indul. Utnak indul, hogy felkeresse Amerika magyar munkásait és szervezkedésre, tömörülésre buzdítsa őket a szocializmus zászlaja alatt. Szervezőnk ezuttali programjából hiányzanak azok a kérdések, melyek a pártok közötti különbségekre vonatkoznak; hiányzanak leleplezések kisebb és nagyobb bünyösök üzemleiről, hogy semmivel se burkolja, semmivel se fedje el azt az EGYETLEN KÜLÖNBSEGET, melyre a figyelmet fel fogja hívni: A TÖKE ÉS MUNKA KÖZÖTTI KÜLÖNBSEGET. Hogy A LEGNAGYOBB BÜNYÖS ÜZEMLEIT LEPLÉHESSE LE: A KAPITALIZMUSÉRT.

A KAPITALIZMUS ELLEN ÉS A SZOCIALIZMUSÉRT! Ez ennek a szervező utnak a programja. Az a szervezkedés, melyet mi hirdetünk, mely az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetségből indul ki, nem azért igyekszik csatasorba állítani a magyar munkásokat, hogy azok egy kis szektát alkossanak, melyek egyes isteneket faragnak maguknak s azok előtt leborulnak, hanem hogy A TANULNI ÉS HARCOLNI AKARÓ PROLETÁROK a nemzetközi osztályharc egy megbízható, segédcapatává formáltassanak. Hogy azok, akik a szocializmust a szocializmusért akarják, ne szétszórtnan folytatásuk hiábavaló egyéni küzdelmeket a kapitalizmus-sal, hanem sokszorosítsák meg erejüket az által, hogy csoportokba verődnek, így rombolják a kapitalista rendszert és építik a szocialista társadalmat.

Ez a szervezői ut főleg AZ ÉPÍTKEZÉS CÉLJAIT fogja szolgálni. A szocialisták harci csoportjainak kiépítését, az egységre törekvők egyesítését, a dolgozni kívánók munkábaállítását. Dolgozni pedig sokan akarnak közülünk. Sokan vannak, akik örömet vesznek részt az érinkezés, egyesítés, szervezés munkájában és akik eddig nem találták meg helyüket, mert munkakészségük nem talált teret a szétforgácsolt munkásszázadalmazás és testvérharc alatt, melyet végre szerencsésen kinőtünk.

Ez a kezdetleges fok, melyen minden munkásszázadalmazás keresztül kell mennie, mögöttünk van immár, a tisztulás folyamata befejeződött és senkinek sem kell immár attól tartania, hogy alkotó és tanító munkáját mások romboló és szétziláló tevékenysége veszélyeztetheti. Itt az ideje, hogy a félrevonultak, az elkeseredettek, a marakodósoktól undorodók előálljanak mert nyugodt öntudattal ígérhetjük, hogy a mi részünkről vége van a testvérharcnak, hogy a mi számunkra elérkezett a komoly munka ideje, melyben minden jóhiszemű szocialista becsületes segítsége megannyi téglá az egységes amerikai magyar szocialista munkásszázadalmazás nagy épületéhez.

Ennek az épületnek az alapjai le vannak rakva és szilárdan állanak. Azon vagyunk, hogy számos emeletet építsünk e biztos alapra és hogy ez emeletet azzal a megnyugvással hozzuk tető alá, hogy erős és ellentállóképes hajlékok adtunk Amerika magyarajku szocialistáinak.

Ez építkezés sikere, e nagy cél érdekében sok reménységgel nézünk a szervezői ut elé, mert hisszük, hogy annak befejeztével egy nagy lépéssel közelebb jutunk kitűzött célunkhoz; hogy osztaályokban, tagokban, előfizetésekből, munkatársakban és főleg lelkes katonákban gazdagodva folytathatjuk tovább és tovább az agitálást, a szervezést, a tanítást a végső harcig, a végső, biztos győzelemig!

A NEW YORKI MUNKÁSOK FIGYELMÉBE!

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség new yorki osztaályai 1911 január 29-én, vasárnap délután 3 órakor a „Bohemian Hall”-ban (321—25 E. 73-ik utca) felolvasást tartatnak. A felolvasás tárgya: „Politikai és gazdasági mozgalom.” Felolvasó: TARCAI LAJOS elvtárs.

EGYRŐL-MÁSRÓL.

BRIAND ÉLETVESZÉLYBEN.

A francia miniszterelnök ellen a kamara ülése alatt e hó 17-én a karzatról két revolverlövést irányzott egy merénylő, azonban a golyók elhibázták a céljukat és nem tettek kárt a miniszteri székek felé, melyek egyike közel a miniszterelnöki székhöz a falba fúródott, a másik pedig Leon Mirman-t, a francia belügy-miniszterium egyik tőhivatoltját a lábán találta, jelentéktelen sérülést ejtve rajta. Mirmannek ez egyébként nem első tapasztalata, amennyiben mint a kamara tagja jelen volt 15 évvel ezelőtt azon az ülésen, melyen egy Vaillant nevű anarchista bombát vetett a képviselők közé és többen jelentékeny sérüléseket ejtett. A mostani esetről szóló részletes jelentések így hangzanak: Az ülés rendben folyt és a jelenlevők a legnagyobb nyugalommal hallgatták a szónok, Jules Racimbam, radikális szocialista képviselő beszédét, amikor a karzatról lövés dördült el, melyet gyorsan nyomon követet egy másik. A lövések kétség-telenül a miniszterelnöknek szóltak és óriási izgalmat keltekett a tereben.

Gisolme, akitől a lövések eredtek, először azzal keltette fel a figyelmet maga iránt, hogy hirtelen felemelkedett üléséről, gyorsan előre-sietett az emelvény irányában. Majd hirtelen revolvert rántott ki zsebéből és lött. Általános a vélemény, hogy Briand csak annak köszönheti megmenekülését, hogy merénylője rossz lövő. Mikor a második lövés után Mirman telkiáltott, hogy: meglöttek, Gisolme menekülni igyekezett, azonban a karzat nézői megragadták és átadták a rendőrségnek. A rendőrök rögtön felismerték az általuk régebről ismert Gisolme-ot, aki csak az imént szabadult ki az elmelegyógyintézetből, hová egy megelőző sikertelen merénylet után csukták be, melyet a st. sebahani angol konzul élete ellen követett el. A rendőrségen bevallotta, hogy meg akarta ölni Briand-ot, kit állítólag felelőssé tesz előbbi állásából való elmozdításáért. A rendőrség orvosa megvizsgálta Gisolme elmeállapotát és elmebetegnek nyilvánította.

Ugy látszik azonban, hogy van több „elmebeteg” is mostanában Franciaországban a Gisolme fajtájából. Erre vall az a körülmény, hogy néhány hónapon belül ez a harmadik merénylet Briand ellen. November 20-ikán a Tuileriák kertjében egy szoborleplezési ceremónián közben egy Lacour nevű royalista (királypárti) botjával kétszer Briand arcába vágott. A miniszterelnöknek ez esetben sem történt baja, Lacour pedig háromévi fogsázbüntetésre ítélték. Ezt megelőzőleg két hónappal pedig egy Dupland nevű munkást, ki revolverekkel és törrel volt felfegyverezve, tartóztattott le a rendőrség St. Etienne-ben, miután sikertelen kísérleteket tett arra nézve, hogy behatoljon a szállodába, amelyben Briand abban az időben tartózkodott és megölje őt a választási harcokban tanúsított munkásszállás magatartása miatt. Dupland-ist is őrltnek nyilvánították.

SEZEGÉNY, BETEG TENGERNAGY!

Az Egyesült Államok tengerészeti óriási botrány foglalkoztatja, mely Barry tengernagy nyugalomba vonulásával még nem szűnt meg végképpen.

Barry tengernagy, aki a Pacific-hajóraj főparancsnoka volt, a West Virginia hajón fajtalanásokat követett el. Mikor a tiszték tudomást szereztek erről, revolvert küldtek a tengernagynak azzal az utasítással, hogy löjje magát föbe. Barry azonban a nyugdíjaztatását kérte, amit a tengerészeti miniszterium meg is adott neki.

A MAGYAR KORMÁNY ÉS A HAJÓ-TÁRSASÁGOK.

Mint köztudomású, eddig egyedül a Cunard-hajótársaság volt az, mely szerződéses alapon szállította Amerikába a kivándorló magyarokat. A kivándorlók az egyoldalú irányítása most megszűnik, amennyiben a magyar kormány most öt más hajótársasággal jött megállapodásra. Ennek értelmében a hajótársaságok arra kötelezték magukat, hogy Magyarország különböző részeiben eddig fenntartott ügynökségeiket megszüntetik, ha a szállítási jogot megkapják. Ezt a jogot pedig a magyar kormány szívesen adja meg, mert úgy látszik, ettől az

intézkedésétől a kivándorlás megcsappanását várja. A hivatalos magyar kivándorlási elmélet ugyanis az, hogy ezek az ügynökségek nagyban előmozdították a kivándorlást azáltal, hogy profitjuk érdekében az amerikai viszonyokról a valóságnak meg nem felelő, csábító képet festettek az ártatlan magyarságnak. A vidéki fiókokkák megszüntetésével a hajótársaságok az egész kivándorlási üzemet a Budapest felállítandó főirodáik és a határállomásokon létesítendő fiókjuk útján fogják majd lebonyolítani — szigorú állami ellenőrzés mellett.

BECSAPOTT MAGYAROK.

Polgári lapokban gyakran olvashatunk hangzatos hirdetésekkel ölcso, de annál biztosabb meggazdagodást ígérő földről. Az ígéretek csaknem minden esetben csalárdak és az egész vállalkozás a legtöbb esetben svindli. Sajnos, csak a legtrikább esetekben derülnek ki a kicsiny praktikák és még ritkábban okólnak belőlük az emberek. Ha egyszer-másszor mégis kétségtelenül kiderül a csalás, akkor — hogy az eső után vegyék fel a köpenyget — a hatóságok nekilátnak az erélyes vizsgálathoz, hogy aztán más vállalat, más név alatt ott folytassa a tudatlan magyarok kiuzsorázását, ahol a másik elhagyta. A legújabb stikliről egy magyar lap a következőket írja „miután hirdetés rovatában melegen ajánl egy másik farm-árúsító cég szolgáltatást):

„Az ősz folyamán panasz érkezett a new yorki Magyar Segélyegylethez Virginában letelepedett magyaroktól. A Segélyegylet az ügyet megvizsgálta, de mivel a költségek miatt közvetlenül a magyarok érdekében mitsem tehetett, a new yorki főkonzultus tfigyel-mét hívta fel a visszaélésekre.

A főkonzultus leküldötte egyik hivatalnokát vizsgálat megindítása végett, aki a panasztevő virginia magyarokat a legnagyobb nyomorúságban találta. Szerencsétlen honfitársaink drága pénzen vettek birtokokat az ügynöktől, aki azt állította, hogy a telek az övé és megterhelve nincsen, pedig a földet közvetlenül a magyaroknak való eladás előtt vette csak meg és az árát részben a magyarok pénzének egy részével fizette meg, részben betábláztatta a birtokra, amely különben is terméketlen, értéktelen. A magyar telepesek tehát használhatatlan adóssággal megterhelt földet vásároltak és az ügynök által szep szavakkal ígért évi két termés helyett bizony egyet sem láttak.

A vizsgálat — értesülésünk szerint — még folyik, de annyi bizonyos már most is, hogy a becsapott magyarok kártalanítására nincs kilátás, mivel a földek eladónál behajtható vagyont találni nem lehet.

New Yorkban is alakult egy föld, illetve telek-eladó kombináció, még pedig — sajnos — ismert magyar nevek esalétkével.

A hirtelen meggazdagodás vágyától vezérelt emberek nem kímélik a pénzért nehezelt dolgozó népet s jó tanács helyett nyereségvágyból tévútra vezetik a hiszékenyeket. A vizsgálat ezek ellen is folyamatban van.”

BETEGSÉG VAGY BARBÁRSÁG?

Mi a feldühödött és izgatott lincselők vérszomja? Egy gyorsan terjedő betegség, mely erőt vesz egy embercsoporton és nem enyhül, amíg vért nem lát és halálhőrgést nem hall, avagy csak szimpla barbárság, mely csak tokozatos neveléssel irtható ki az emberiségből? Mindezekre a kérdésekre Amerika „irányadó körei” nem fogják megtalálni a kellő és határozó választ, míg a lincselés járványa ebben az országban nem fog megszűnni, addig nem tarthat számot arra, hogy az államfenntartó „Yankee”-ket civilizált fajnak és ennek az országnak az intézményeit kulturintézményeknek tartásuk az idegenek. Most megint három néger lincselést meg — mint azt már röviden jelentettük — egy ötven fehér emberből álló csapat a Kentucky állambeli Shellyvilleben. Kettőt azért, mert fehér nők ellen követtek el merényletet, a harmadikat azért, mert egy öreg négerasszony meggyilkolásával volt vádolva. A lincselés a szokott barbárságok közt ment végbe: betörés a börtönbe, az örnek revolver elé állítás, stb. stb. teljesen az ismert program szerint.

És miután az amerikaiak az ide bevándorló félbarbárokra ilyen példákat mutatnak, csodálkoznak és elémülnek azokon a tetteken, melyeket olaszoknál és magyaroknál oly annyira elítélnek.

NEPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKASLAP.

Kiadja az
Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
228 East 6th Street, New York, N. Y.

Megjelen minden kedden és pénteken.

A Munkás Betegséggyógyító Szövetség hivatalos lapja.

NEPAKARAT

Published by the Hungarian Socialist Labor Federation of America

CH. ROTHFISER, National Secretary.
L. FRANKL, National Treasurer.

Issued every Tuesday and Friday

Entered as Second Class Mail Matter August 28, 1907,
at the Post Office of New York, N. Y.

Előfizetési árak:

Egész évre	\$2.00
Fél évre	1.00
Negyed évre	0.50
Európába egy évre	12 korona

A központi ellenőrző bizottsághoz tartozó levelek a következő címre küldendők:

JOE SZERENCSE,

85 Parker St. Passaic, N. J.

New York, Tuesday, January 24th, 1911.

AMERIKA MAGYARJAIROL.

Ha mindazon eseteket és alkalmakat felsorolnánk, melyekben az ide kívándorló magyar munkásokat ravaszabb "honfitársaik" kifosztják utolsó filléreikből, minden lapszámunkat azzal kellene megtöltenünk. Hol egy jótékony sazi intézet, hol egy pap, hazafias újságíró, ügyvéd, zugbankár, telekspekuláns és ki tudná felsorolni, mi minden pályázik és sok esetben sikerrel pályázik a magyar munkásnak csak nagyon gyéren szállingózó dollárjaira.

E héten három jellemző eset is történt egyszerre: egy szédülő farmelárusító cég üzemei, melyekről lapunk más helyén esik szó; azután megint egyszer egy koszosuról költőnk növelte a magyar név kétes dicsőségét ez országban, hamis csekekkel hozta forgalomba, melyekért — nem először — a chicagói rendőrséggel gyűlt meg a baja és végül — a Góczel-ügy, melyről egy magyar lap többek között ezeket írja:

"Góczel Árpád szolgabíró volt odahaza és hivatalos ajánlólevelekkel jött ide közibénk. Multjára és ajánlóleveleire hivatkozva, kereste a bizalmat. Meg is kapta, hogy azután a leggaládabban visszaéljen vele. Jöttek hozzá a hiszkeny magyarok, vitték neki a pénzeiket, amelyeket a bányákból vajtak ki a maguk számára abban a reményben, hogy azzal egy szebb jövőben az alapját vetik meg. Ezek a szerencsétlen emberek most kezeiket tördelve állják körül az ő "bankárjuknak" pittsburgi üzletét, míg a bankár ur a halálba szökött megcsalt hitellezői elől.

Hiteles adataink nicsenek, de azt mondják, hogy a magyarok és majdnem kizárólag magyarok által Góczelre bízott pénzek összege túlhaladja a százezer dollárt. Fog-e ebből a pénzből megtérülni valami, nem tudjuk. Annyi azonban bizonyos, hogy Góczel nem ment volna a halálba, ha a reája bízott pénzek folyósítására találhatott volna módot."

Igen, minden Magyarországon hajótörött mágnes, gentry vagy burzsoáz úti fel tanyáját és spekulál "honfitársai" zsebére. És hogy ha sikeresen teszik, jó hazafiaknak nevezetnek. A "süccsücs" spekulánsokból lesznek a vezérlő nagyságok az amerikai magyar kolóniákban.

Azonban úgy látszik, hogy kissé mégis csak okulnak az annyiszor becsapott magyar proletárok. Mintha sok-sok figyelmeztető, intő, óvó szavunkat, melyekkel a Népakarat hasábjain rámutattunk a hazafias spekulánsok üzemeire, kezdene foganatja lenni. És mintha egyik-másik magyarországi "tanulmányutazó" kezdené figyelmeztetni ezen üzemekre is kiterjeszteni immár. Legalább erre vall az a körülmény, hogy egy nemrég itt tanulmányozó magyarországi zsumalista most kezdi ezeket a vezérlőket odahaza bemutatni. Remélhető, hogy ha már Magyarországon kezdik a kíváncsi akarókat az amerikai magyar nagyságok és intézmények ismereteire tranirozn, nem fognak egykönnyen azok karmába esni, felhagyják a rájuk nézve oly káros hiszkenységükkel és kétszer is meggondolják, mielőtt ismeretlen és bizonytalan személyekre és intézetekre bízzák pénzüket.

Magyarországi hírek.

A NAGYVÁRADI PÜSPÖKSÉG.

A nagyváradai püspökség megkapta már az új gazdát. Gróf Széchenyi Miklós győri püspököt nevezte ki a király a legdusabb jövedelmű püspöki székre s ezt a kinevezést, mint Romából jelentik, a pápa megerősítette. Nekünk és a népnek — írja a magyarországi "Népszava" — nem sok beleszólásunk van abba, hogy az ország földjének a nép verejtékével termelt milliói kinek a kezén harcolódjanak el. Az is közömbös, hogy Széchenynek vagy Prohászkanak hívják-e azt a papot, aki milliókat kap a semmiért. De jellemző a magyar arisztokrácia térfoglalására, hogy most is hat mágnes van a püspökök között (Batthyányi, Széchenyi, Zichy, Csáky, Majláth grófok és Hornig báró) s a győri püspök nagyváradi költözésének semmi más magyarázata nincs, mint hogy a szégyenes (!) győri egyházmegyét szívesen otthagyja a legdagabb nagyváradiért. Krisztus szegény utódai így kereskednek a lelkekkel, ilyen könnyen megszerzik a jó pénzért azt a lelki kapcsolatot, amely szerintük a püspök és egyházmegyéje között létesült. Ez az új nagyváradi püspök egyébként is jól csinálta a dolgát. Alig érte el a püspökséghez megkívánt 30 évet, már megkapta a győri püspökséget és most bevonul Biharba, ahol legelmaradottabb, legnyomorultabb, legtudatlanabb és legkoldusabb a nép, — de legdagabb a püspök.

A MÁGNESES LEÁNY.

Egy kis oláh cselédleány csodájára járnak most Körösbányán (Hunyad). Azt beszélik erről a leányról, hogy mágneses, hogy minden tárgyat magához vonz minden harmincegyedik napon. Ilyenkor kövek, fadarabok, keményre fagyott göröngyök repülnek feléje, sőt amerre megy, a fák ágai is feléje hajolnak. Minden, ami közelében van, megmozdul a helyén. Szilveszter éjszakáján is így történt volna. A kisleány Dóczy Bálint körösbányai járásbírónál szolgált. A járásbírónál nagy vendégség volt. Éjjeltájt aztán csak kő- és vasdarabok, kukorica-csövek és egyéb kemény tárgyak ütődtek ki a ablakhoz és a ház falához. A vendégek megrémültek, mert azt hitték, hogy megtámadták őket. De csakhamar meggyőződtek, hogy nincs a ház körül senki, de a kövek azért egyre hullottak. Egyszerre csak észrevették, hogy a kis cselédleány, aki szintén a szobában volt, elájult, majd amikor magához térítették, elbeszélte, hogy a későbbi miatta van. "Harminc napnál — ugymond — nincs maradásom sehol. A harmincegyedik napon kövek, göröngyök fadarabok repülnek felém és menekülöm kell. Mindenütt azt hiszik, hogy bolond vagyok." A társaság nem hitte el a kisleány meséjét és jelentést tett az esetről a csendőrségnek, amely most a kisleány minden lépését megfigyeli. Orvosok is ügyelnek rá. Azt hiszik hogy megmondhatatlan emberek tréfájáról van szó. Ez több mint valószínű.

LELEPLEZETT ALDETEKTIV.

A minap betörők jártak Pallós Sándor kifőző Viola-utca 42. számú lakásában és onnan 280 korona készpénzt elloptak. A betörést meg tudta Rosenfeld János 47 éves rovtott multu munkátlan ember és beállított Pallóshoz azzal, hogy ő detektív és a tolvajnak nyomában van, de utána kell utaznia Fiuméba és az utra 40 koronát kért. Pallós átadta Rosenfeldnek a pénzt. Rosenfeld ezután elment Király Lajos szenteslegényhez és ott is mint detektív mutatkozott be és azt mondta, hogy adjon 30 koronát, különben bevisszi a főkapitányságra, mert ő a tolvaj. Király nem ugrott be Rosenfeldnek, nem adott neki pénzt és kiutasította a lakásából. Néhány nap múlva Rosenfeld megint a Viola-utcában járt. Király megállította és kérte, hogy mutassa meg a detektívigazolványt. Rosenfeld mast megjédt, mentegődzött, hogy azért nem hordja magával az igazolványt, hogy el ne veszítse. Majd pénzt ígért Királynak, hogy elérhesse. A szenteslegény azonban átadta egy rendőrnek. Rosenfeld bevitték a főkapitányságra, ahol letartóztatták.

BARÁT ÉS APÁCA EGY SZEMÉLYBEN.

Valami Kovács Rozália nevű Rada községbeli asszony apácaruhába bujt és mint ilyen sorra koldulta Vas vármegye községeit. A bigott népséget persze nem volt nehéz falnak állítania és egész csomó pénzt és ruhaneműket csalt ki. De végre mégis rajtavesztett. A csendőrség letartóztatta. Ugyanezeker följelentés érkezett a csendőrségre, hogy egy barát ruhába felöltözött ember is végigjárta a községeket. Az asszony erre megvallotta, hogy a barát és apáca egy személyben ő volt. Hogyan? Talán a szentek segítették a szerepek könnyen való cserélgésében?

A MUNKA VILÁGÁBÓL.

A brooklyni cipészek sztrájkja.

A brooklyni cipészek sztrájkja a befejezés felé közeledik. A főnökök egymással kötött szerződése, mely szerint semmi szín alatt sem fogják elismerni a union — az Industrial Workers of the World — lejárt és nagy részük nem akar semmiféle szerződést kötni. A gyárosok látják, hogy a munkások összetartását és harcikedvét megtörni nem tudják, újabb eszközökhöz folyamodtak tehát. Elküldik ügynökeiket a sztrájkolók feleségeihez vagy szüleikhez s a sztrájkolók ellen izgatják őket. Két strájkolót ily módon sikerült megtartóztatni, azonban azok ismét visszatértek a sztrájkolók közé.

Még egy más módszert is kitaláltak a sztrájk megbontására. Ügynökeik sztrájkantányáról sztrájkantányára járnak és mindenütt azt hirdetik, hogy egyes műhelyekben megszünt a sztrájk és visszatérhetnek dolgozni. Természetesen mindig más-más műhelyt említenek meg a sztrájkolók előtt, mint amelyből az illetők kivonultak. A sztrájkolók gyűléseikön leleplezték e csalókat és kimondták, hogy sztrájkolónak fognak mindaddig, míg összes követeléseiket teljesíteni nem fogják.

A Wacht és Gardiner cég egyik előmunkása felszólította a sztrájkolókat, hogy küldjenek a cégnek értesítést, hogy milyen körülmények között hajlandók visszatérni a munkába. A sztrájkolók azt felelték, hogy a feltételeiket ismerik és különben is semmiféle értesítést nem hajlandók küldeni. A cég tudja, hogy hol van a gyűléstermük és ha valamit a sztrájkolókkal megbeszélni akar, hát látogasson el a sztrájkantányára.

A sztrájkolók között a hangulat és az összetartás kitűnő.

Sztrájkok.

A mexicói vasutasok sztrájkja óriási méreteket öltött. Valamennyi vonatvezető sztrájkol van és a fűtők nem hajlandók a sztrájkosokkal együtt dolgozni. Egész Mexicóban csak két vonat volt képesek elindítani. Az egyik vonat a főmérnök, a másikat a vasutársaság aligazgatója vezette.

Spanyolországban, Barcelonában különböző sztrájkok vannak folyamatban, melyek a burzsoázianak meglehetősen nagy gondokat okoznak. A sztrájkolók között nagy mérvben terjed az általános sztrájk eszméje. E célból lázasan folynak a tárgyalások a különböző munkás szervezetek között.

Leroux képviselő egy népgyűlésen beszédet tartott s beszédében erősen támadta a jelenlegi kormányt. A kormányforma az oka — mondá a képviselő —, hogy Spanyolországban oly nagy az irni-olvasni nem tudók száma s hogy oly nagy a nyomor és a kivándorlás. Beszédét azzal végezte, hogy Spanyolországban nagy változásra van szükség, olyanra, mint — Portugáliában volt.

A munkások kockázata.

William D. Tealman mechanikus a magas vasut hatodik avenue-i vonalának Park Place-i állomása közelében dolgozott. Véletlenül érint kezébe jött a villamosvezetékkel és igen súlyos égési sebeket szenvedett az arcán és kezén. A fiatal 25 éves mechanikust eszméletlenül állapotban vitték a mentők a Hudson-kórházba.

Egy volt rendőr kártérítése.

John Brady félkarja elvesztése miatt pert indított a Nassau villamos társaság ellen 50,000 dollár kártérítésért. Brady rendőr volt s a társaság egyik kocsján utazott, midőn egy erős fordulatnál a kocsit nagyot zökkent és Brady kiesett a kocsiából. Az esés oly szerencsétlen volt, hogy a rendőr egyik karját levágta a kerék. E miatt aztán szolgálatra képtelen lett és így állásáról le kellett mondania.

A brooklyni legfelsőbb bíróság előtt volt most az ügy. azonban mielőtt tárgyalásra került volna a sor, a panaszos ügyvédje kijelentette, hogy ügyfele kiegyezett a társasággal, mely ötezer dollár kártérítést adott a szerencsétlenül járt rendőrnek.

A szénfuvarozók győzelme.

A szénfuvarozók mozgalma, melynek sztrájk lett volna a folytatása az esetben, ha követeléseik visszautasították volna, befejezést nyert. A munkaadók megadták összes követeléseiket. Az elért eredmény a következő: egyfogatú kocsin a kocsi hetifizetése 14 dollár; kétfogatú kocsin 16 dollár; háromfogatú kocsin pedig 18 dollár.

ELVTÁRSÁK!

OLVASSATOK ÉS TERJESSZÉTEK
A NEPAKARATOT!

Külföldi hírek.

A "KEGYELMES" MIKADO.

Hirt adtunk már a japán igazságszolgáltatás világraszóló gaszágáról. A tokióból érkező legújabb táviratok szerint a felsőbb bíróság által is jóváhagyott halálos ítéletek életfogytiglani fegyházra változtatták át a mikado "kegyelméből" kitolyólag. A „kegyelem” azonban nem szől Denjiro Kotoku és ennek feleségére, kik mint az "összeesküvés szítói" kivégeztettek.

NŐKÉPVISELŐ A NORVÉG PARLAMENTBEN.

A norvég parlament legközelebbi ülészakán egy nő is bevonul a képviselők sorába. Bratic tábornok, aki Krisztiania egyik képviselője, lemond mandátumáról. Helyébe Rogstadts kisasszony lép, aki mint helyettese lett megválasztva. Rogstadts kisasszony jelenleg egy nyilvános iskolában tanítónő.

A SPANYOLORSZÁGI SZTRÁJK.

Lapunk más helyén is megemlékszünk röviden a barcelonai sztrájkokról. Madridból érkező távirati tudósítások szerint a spanyol kormány folyó hó 19-én tartott ülésén, melyen a király is részt vett, felolvasták Barcelona kormányzójának jelentését, aki a helyzetet nagyon kritikusan látja. Általános sztrájkra van kilátás — mondja a jelentés — és ezért a helyőrségnek megerősítésre újabb csapatokat kér. A táviratok nem szólnak arról, hogy a minisztertanács teljesítette-e a kormányzó kérését, azonban — sztrájkoló munkásokról lévén szó — bizonyosra vehető, hogy a kormányzó szíve vágya teljesülni fog: Barcelona helyőrsége meg fog erősíteni és úgy lehet, hogy rövidesen már arról hoz hírt a táviró, hogy a munkások „zavargása” közbelépésre kényszerítette (?) a katonaságot. Szóval a régi és ismert módszer Spanyolország kapitalistái sem vetik meg.

KÓRHÁZI BORZALMAK.

Párisból írják: A tudományos akadémia erre az esztendőre a Durgato-díjat Ichard Jr. marseillei orvosnak adományozta, aki könyvet írt arról, hogy a kórházakban mily módon állapítják meg a halált. Ichard azt állítja, hogy a betegek nagy részét élve temetik el vagy élve viszik a boncolóasztalra. Az ő tudomására nagyon eszt jutott, amelyben egy nagy marseillei kórházban élő embert vélték halottnak. Mind a negyven esetben még jókor megállapították a rettenetes tévedést, de hogy hányszor temettek el, vagy boncoltak föl élő, azt lehetetlen megállapítani. A francia kórházakban nem szakemberek konstatálják a halált, hanem tudatlan betegápolók vagy ápoló nővérek. Megecsét, hogy egy tetszhalott az orvos boncolókése alatt ébredt föl. Egy haldokló beteget a betegápolók még élve tettek a koporsóba. Különösen sok tetszhalottat temettek el a marseillei kolerajárvány idején, amikor jóformán semmi gondot sem fordítottak a halál konstatálására.

A NÉMET DELSARKI EXPEDICÍO.

Filchner vezetése alatt, amint a berlini lapok írják, tavasszal indul utjára a német délsark expedíció a cethalofogó módjára épített „Deutschland” nevű hajóján. Az expedíció legfontosabb feladata lesz annak a megállapítása, hogy vajjon a délsark szárazföld, amely a sarkot nagy kiterjedésben körülöleli és gyakran mint a hatodik világrész is szerepel, egy séges terület-e, avagy kettősötök valamely tengerágtól. Ez a kérdés már a régebbi délsark kutatókat is izgatta, de mindeddig nem tudták határozottsággal megállapítani Charcot valószínűleg tartja, hogy a kérdéses terület egy egységes egészet alkot, Darwin György ellenben a Schackleton leírásaiból és a tengerjárás megfigyeléseiből arra a következtetésre jut, hogy a délsark szárazföldet közel a pólushoz egy hatalmas tengerág kettészeli. A német expedícióra járul most az a földadat, hogy ennek a föltevésnek a helyességét vagy a helytelenségét megállapítsa.

GOLDMAN EMMA A BÁNYÁSZOK KÖZÖTT.

Columbusban, Ohio államban tartja jelenleg a United Mine Workers of America a konvencióját. A küldöttek között meglehetősen izgalmas okozott, hogy a Memorial Hall-ba, hol a gyűlést tartják, nem akarták beengedni Goldman Emmát, a híres anarchista nőt.

Goldman Emma szándéka az volt, hogy a gyűlésen beszédet mond s megérkezésekor sok küldött várta őt. Még az aznapi ülészakon fogadtak el egy indítványt, melynek értelmében megengedték Goldman Emmának, hogy a konvenció egy beszédet tartsa. Goldman Emma e határozat értelmében jelent meg a konvenció, helyesebben csak megjelent volna, ugyanis a terem tulajdonosa parancsot adott ki, hogy zárják be a kaput Goldman Emma előtt, ki ilyenformán nem juthatott a terembe. A bányászok azonban nem hagyták annyiban a dolgot a gyűlés más tereben tartották meg, ahol aztán beszélt is a népiesen „Vörös Emma”-nak nevezett nő.

KAZSIMIRNÉ NEM VÁNDOROL KI...

— Irta Surányi Lajos. —

I.

Két kis gyerekekkel együtt hagyta a sajnómenti kis faluban Kazsimir Péter a feleségét, mikor Amerikába vándorolt. A harmadik faluban levő állomásnál azzal bucsuzott el a fiatal feleségtől, hogy mielőtt odaadt jóra fordul a sor, Kazsimirné is hajóra ül és az új hazában ismét együtt lesz a kis család.

A biztató remény és az otthonnál jobb félszekerbe vetet hit valahogy megbékítette a síró-rívó Kazsimirné. Hazament és szomorúan bár, de reményét nem veszítve, dolgozott tovább a kis portán...

II.

Hónapok multak el és Kazsimir még mindig könyves leveleket küldött az új hazából. Nehéz a munka és a megkeresett pénz elmeje ételre, ruhára, lakásra. Ha legény volna, nem busonkodna emiatt. De ő férj, apa. Felesége, gyermekei vannak, akiket ki akar vitetni, mert a magány is unalmas. És üres óráiban rossz sejtései is támadtak. Hisz emlékszik az itthoni szomszéd falu asszonyaira akik, míg férjeik tengerentúli voltak, férfit szerettek a házhöz... De nem tehetett egyebet, mint tovább írta a somoru, de még mindig biztató leveleket...

III.

Idők multával a Kazsimirné csendes, elhagyott portája egy kissé megélénkül. Évvegi munka végeztével, sőt ősi esteiken, legények jöttek Kazsimirnéhoz. És a legények — Kazsimirné egy látta — jószívűek voltak. Lisztet, mákot, szalonát, zsirt, bort vittek Kazsimirnének. Igazi humanistáknak látszottak ökelmek, akik táplálják, örömet, megnyugvást szereznek az özvegynek és árvaoknak.

Nem egészen így volt. A legények az ajándékok fejében, elkvánták azt is, hogy Kazsimirné velük kártyázzék, velük igyék. És Kazsimirné ezt a iváságot jogosnak is vélte. Azt tartotta, hogy aki valakinek ad valamit, az kívánhat is valamit. És az nem is olyan különös, ha régi pajtásaival eltölt egy pár vigabb órát.

A legények rövid idő múlva igen jól érezték magukat Kazsimirné mellett. Alig várták az esti szürkületet, hogy az otthonlónak egy nagyot hazudva, mehesselek Kazsimirnéhez. És Kazsimirnében felébredt a háláérzet és pecsényét, meg rétest is sütött a legények részére. És a legények, meg Kazsimirné is boldogok voltak: A jó meleg szoba, a pecsénye, a rétes a bor barátságossá, forróvá szeretetteljessé tette őket. És vig csevegések, gyermekkori emlékek közepette a legények legbátrabbika körülnyalobta Kazsimirné rég nem ölelt derekát és csókot nyomott csókra éhes és bortól, meg fiatal vértől tüzessé lett arcjára.

Semmi meglepetés, semmi tiltakozás nem kísérte ezt a paraszti észszel jól kifundált csókot. A legények örültek, hogy most már rájuk kerül a sor. És Kazsimirné is jól érezte magát, mert a legények forró csókja is volt ám olyan édes, ha a pap nem szentesítette is, mint a mnukatól egy kissé már elnyűtt Kazsimirné!

És a legények az első csókok után, amint ez már szokás, még bátrabbakká lettek. Fiatal, meg nem fertőzött vérük még jobban fölmelegedett, ereik megmerevedtek, ősi, vad, nőstény hiányában ki nem elégtett ösztöneik kitorokrajtuk és a fiatal, férfit nélkülözö menyekével elkövették azt, amit az erkölcsi rend szerint csak egynek, az isten és ember beleegyezése után szabad...

És a legények nem voltak hálátlanok. Most már még nagyobb buzgalommal halmozták el szüleiktől lopott ajándékaikkal Kazsimirné. A férjevesztett asszonynak még soha sem volt úgy telve a kamrája, mint most. Ez a körülmény és férjének mind ritkább levele, meg a legények állandó látogatása, megnyugvó tette Kazsimirné. Sőt örültek valamennyien. De legjobban a legények, akik mint gondos gazdasszony a libát, kóvré, hájássá hízalták Kazsimirné. A ravasz parasztnak sem sajnálták ennek az árát, mert mindezt a maguk gyönyörűségére csinálták...

IV.

Késő ősszel megszorodott egygyel a kis falu legényeinek száma. Hazavetődött Rác Miska, aki büntetését töltötte a katonáknál. Markos, erősfajta legény volt, akinek talán a huszadik őse valami főhadnagy-féle lehetett az Árpád seregében és aki erejére támaszkodva, még őrmester ur Őkröst is kimerte lödítani a korcsmából, mikor az, mint feljebbvaló, kötekedett vele.

Pár napi otthonlét után Rác Miska is föl fedezte a szépen virágzó kis falusi prostitúciót. Áldozott hát ő is oltárára. Ez az áldozás azonban nagy veszedelmé előidézője lón. Mert Rác Miska kiszabadulása után, nem sejtve azt, hogy már otthon is van a legények részére szerelmi tánya, meg egyszer jól kimulatla magát ott, ahol a harminc krajcáros lőre mellett kimustrált perditák, férjüket veszített munkanélküli napzsamosnok, katonák és rosszulkereső mesterlegények által kihasznált himlőhelyes

